

Малі Телковичі
Володимирецького району
Рівненської області

Село Малі-Телковичі (давня назва Старе село) Володимирецького району Рівненської області розташоване на правому березі нижньої течії річки Стир і віддалене від Володимирця на 39 км, підпорядковане Біленській сільській раді.

Малі-Телковичі-крайній північний населений пункт Володимирецького району. Відомостей про точну дату заснування села не виявлено. Але в " Історії міст та сіл Української РСР, Рівненської області" (Київ 1973) вказується, що сусідні села - Біле та Великі Телковичі вперше згадуються в письмових джерелах за 1561 рік. А так як жителі сусідніх сіл називали Малі-Телковичі Старим Селом то логічно вважати, що воно було засновано не пізніше початку XVI століття, ймовірно, що перші жителі села були вихідцями із пониззя Стиру та Пінщини. Про це свідчать поширені прізвища: Тутевичі, Давидовичі, Грицевичі, Проневичі та інші.

Щодо сучасної назви села-Малі Телковичі, існує така легенда, не позбавлена, на наш погляд, логіки "Це було за панування польських панів. Місцевий пан, прізвище якого залишилося невідомим, мав великі земельні володіння вздовж річки Стир, на яких випасалася худоба. Біля Старого села випасали телят, а в верх по течії-дорослих корів. Так і залишилося за цими місцевостями назви-Малі Телковичі і Великі Телковичі". У шкільному музеї історії села знаходяться експонати (кам'яна сокира, крем'яні скребки), які свідчать про існування тут поселення періоду енеоліту. Найдовший період свого існування село перебувало в складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої. В перші десятиліття свого існування поселення налічувалося не більше 15-20 хат, про що свідчить рельєф навколишньої місцевості. Поступово, викорчовуючи ділянки лісу, селяни звільняли нові території для ведення землеробства та будівництва. Основним заняттям аж до 40-років XX століття були підсічне землеробство, скотарство, рибальство та підсобне господарство, ремесла. Сіяли жито, просо, ячмінь, коноплі, льон. Займалися також розведенням худоби-корів, волів, овець, свиней, кіз. Майже кожна сім'я займалася рибальством, яке допомагало підтримувати матеріальний достаток. Звідусіль село було оточене мало прохідними лісами та болотами. Ліс давав гриби та ягоди, будівельний матеріал, матеріали для виготовлення домашнього реманенту. Жили селяни досить бідно. Всі споруди в селі були дерев'яними. Хата поділялася, як правило, на дві половини-кухню та велику кімнату.

У січні 1918 року в селі було проголошено Радянську владу. В грудні 1918 року жителі села у складі партизанського загону з села Борове під керівництвом Я.Д.Калюти брали участь у Дубровицькому збройному повстанні. В кінці 20-років село увійшло до складу Пінського повіту Поліського воєводства буржуазної Польщі. Останнім польським поміщиком в селі був С.Величко, колишній підполковник польської армії, осадник, який отримав великий земельний наділ за військову службу. Про його перебування нагадує залишок фундаменту в урочищі Віспала. Двоповерховий будинок (другиповерх дерев'яний) місцеві жителі розібрали в роки війни. Старожили села пам'ятають пана Величка і через те, що на його гроші було відремонтовано дах сільської церкви та обгороджено кладовище. Місцева церква, побудована у 80-х роках XIX століття, в період активної антирелігійної боротьби районними керівниками та їх місцевим оточенням була в 1981 році потайки розібрана. На її місці у 1990 році побудували каплицю, а школа навчає дітей з 1929 року. 4-х-класна школа свого власного приміщення не мала, тому навчання проводилося в найманих приміщеннях. Навчання проводили польські вчителі польською мовою. З приходом у вересні 1939 року Радянської влади, змін в укладі життя малотелковчан майже не відбулося, бо вже у червні 1941 року розпочалася радянсько-німецька війна. Багато односельчан боролися проти ворога в лавах партизанських месників, адже північні райони Рівненщини були суцільним партизанським краєм. Вулицями села проходили партизани з'єднань С.А.Ковпака, О.Ф.Федорова, І.П.Федорова, О.І.Сабурова,

П.П.Вершигори та місцевих партизанських загонів. Восени 1943 року в с.Новосілки, секретар Рівненського підпільного обкому партії В.А.Бегма мав зустріч із А.П.Бринським, командиром партизанського з'єднання, що діяло в північних районах області. На обеліску односельчан, полеглим в роки війни викарбувано 60 прізвищ. Незважаючи на те,що село перебувало в центрі партизанського краю,воно не зазнало бомбардувань,хоча всі навколишні села:Біле, Борова, Перекалля, Річиця, Привітівка, Дубрівськ були спалені фашистами. Лінія фронту пройшла селом на початку січня 1944 року,коли частини 397-ї стрілецької дивізії Першого Українського фронту під командуванням підполковника М.Ф.Авдєєва з партизанськими загонами вели наступ в напрямку -Морочно, Любешів, Пінськ. Будували церкву Різдва Пресвятої Богородиці. Жителі села приступили до мирного життя. Це були не легкі роки для односельчан.1945 рік був маловрожайним .Рятували гриби та ягоди ,риба.

У 1949 році в селі було організовано колгосп"Червоний Жовтень".В селі утворена сільська рада, створено Малотелковицьке сільпо, відкрита пошта, бібліотека. Колгосп поступово зміцнювався матеріально. Почала поступати сільськогосподарська техніка. Першим шофером у колгоспі став працювати Тутевич М.П. З 1946 року село підпорядковане до Заріченського району. В селі працювали водяний та вітряний млини,побудували пилораму,поромну переправу через р. Стир, магазин. В 1961 році в селі побудовано нове приміщення 8-річної школи,приміщення сільського клубу та бібліотеки. В 1963 році село було віднесено до Дубровицького району,а з грудня 1966 року віднесене до Володимирецького району. Була проведена і реорганізація колгоспу.На його базі було створено відділок радгоспу " Більський" з центральною садибою у с.Біле,а пізніше у с.Великі Телковичі.Перемістилася у с.Біле і "влада"-сільська рада.Поступово в "центр" перевезли обладнання млина,пилорами,техніку.Не зверталася увага на "бригадне"село.Майже припинилося будівництво,землі обмаль,дорога ґрунтова,яка восени та весною ставала суцільною багнюкою. Не минула село і неоголошена війна в Афганістані.Четверо наших земляків виконували інтернаціональний обов'язок в цій далекій від України країні.Один із них -Сильман Володимир Ростиславович загинув і посмертно нагороджений орденом Червоної Зірки. Часто село потерпало від весняної повені , частково, а то і повністю затоплювало. У 1988 році була збудована водозахисна дамба та проведені гідромеліоративні канали. В роки "перебудови" радгосп "Більський" реорганізувався в СВК "Стир",а згодом закрито його відділення у с.Новосілки.Споруди відділку були частково вивезені,а решту віддано працівникам в рахунок паїв.Сьогодні лише будівля водонапірної башні нагадує про радянське минуле. Зараз Новосілки практично злилися з Малими Телковичами.

В 1995р. збудовано храм „Різдво Пресвятої Богородиці”. Очолує релігійну громаду отець Віталій Деркач.

Нині для дітей сіл Малі Телковичі та Новосілки працює навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад», музей «Історія села», клуб, публічно-шкільна бібліотека, відділення зв'язку працювало до 1.05 2016, 2-приватні магазини.Основна частина жителів займається домашнім пісобним господарством.

В с. М.Телковичі проживає-231 чоловік . Дворів-76 . Пристольне свято Пречиста (21-вересня).

(Інформацію надано з шкільного музею нашої школи.За що дуже вдячні всім хто працював над цим і що маємо змогу дізнатися історію свого села).

Підготувала

Н.В.Тутевич

